

'Niemand kan zijn eigen leven regisseren'

Schaatsen is voor Jan Dijkema zijn lust en zijn leven. Maar het MKB via RAAK-projecten aan het innoveren krijgen, is een minder bekende activiteit van hem: "De doelstelling is het aantal MKB-bedrijven dat een voortdurende relatie met een HBO-instelling heeft, te verdubbelen naar 20.000."

(door Jan Medendorp) Als het vriest gaat zijn bloed sneller stromen. Jan Dijkema is namelijk schaats-bobo. Hij is de man die de wereldbekerwedstrijden uit het slop heeft getrokken. En met een schuin oog kijkt hij naar Peking, naar de Spelen waar ook dankzij zijn inspanningen niet alleen de sporters baat bij hebben, maar wellicht ook (later) het bedrijfsleven.

Als hij topsporter was geweest, zou de vraag gerechtvaardigd zijn of hij wel alles uit zijn carrière heeft gehaald. In 1978 werd hij gedeputeerde in Overijssel. Jan Dijkema, toen 32 jaar, was de jongste gedeputeerde ooit en gold als een groeibrijlantje. "Ik wist toen nauwelijks wat een gedeputeerde was." Maar hij bleef bijna zeventien jaar bestuurder in Overijssel, en daarmee werd hij een van de langstzittende gedeputeerden ooit. "Maar het was een heel interessante periode, vooral door de herstructurering van Twente. Toen ik begon

als gedeputeerde was de textielcrisis nog erg dominant en met Europese middelen hebben we toen veel kunnen doen." De maakbare samenleving, met financiële steun, Dijkema geloofte er nog steeds in, blijkt uit zijn enthousiasme voor de zogenaamde RAAK-projecten (RAAK staat voor Regionale Aandacht en Actie voor Kenniscirculatie, een regeling van het ministerie van OCenW). Een van de honderden projecten die steun hebben gekregen, heet 'Goud na Beijing' dat zich richt op regionale bedrijven die topsporters helpen hun prestaties te verbeteren. En dan gaat het bij dit project niet expliciet om de medailles, maar om de bedrijven die aan de wieg hebben gestaan van innovaties om die medailles te halen. "Voor hen ligt er wellicht goud te wachten na de Spelen," glimlacht Dijkema, "als de producten hun weg dan weten te vinden naar de breedtesport en naar nieuwe product-markt-combinaties." In het oosten van het land doen bijvoorbeeld Xsens, en Re-lion hier aan mee.

'Ik heb meermalen tegen Ed van Thijn en Bram Peper gezegd dat de partij een ereschuld heeft aan hen; maar zo wordt niet gedacht in Den Haag'

Ruilverkaveling

Dijkema maakte naam in den lande als politicus door een enorm ruilverkavelingprobleem in Tubbergen (nota bene zijn woonplaats) tot een goed einde te brengen. Het betrof een plan om de streek een nieuwe ontwikkeling door te laten maken, en daar was veel weerstand tegen. Het broekie Dijkema, de socialist, overleefde het wonderwel. "Ik wist wat er speelde, mijn vader was ook een kleine boer." De ruiten bleven heel, de ME hoefde niet in actie te komen. Zachtjes: "Net niet." Het politieke gemanoeuvreren ging hem goed af. Het duurde niet lang of zijn naam werd genoemd in Den Haag. "Toen het kabinet Van Agt/Den Uyl

voorziening in Overijssel. Niet echt een instelling die aan zijn eigen succes ten onder is gegaan (tegenwoordig CWI). "Niemand kan zijn eigen leven regisseren. Ik heb dingen gedaan waarvoor ik gevraagd ben en probeer die op een zo goed mogelijke manier te doen." En Dijkema is nog niet zo heel lang geleden flink ziek geweest. "Daardoor leer je wel relativeren." Nadenkend: "Een keer goed ziek zijn helpt, daar word je niet slechter van: je wordt minder gericht op de carrière en krijgt veel meer oog voor de kleine dingen van het leven." Het schaatsen is zijn lust en zijn leven, daarvoor reist hij letterlijk de hele wereld af voor de internationale schaatsunie (ISU). Hij ziet het bijna als zijn persoonlijke taak om van het schaatsen een mondiale sport te maken. Zijn liefde brengt hij op het ijs ook in de praktijk, want Dijkema bindt de ijzers onder als het even kan. Maar wat is de lol van het zijn van schaatsbestuurder? De sporters zelf hebben nauwelijks respect voor bestuurders. "Ik denk dat schaatsers pas veel later zien wat er allemaal nodig is voordat er überhaupt geschaatst kan worden. Christine Aaftink zat in het bestuur van de schaatsbond en ze zei onlangs eerlijk dat ze dat nooit eerder zo gezien had."

'Een keer goed ziek zijn helpt, daar word je niet slechter van: je wordt minder gericht op de carrière en krijgt veel meer oog voor de kleine dingen van het leven'

Twentse ijsbaan

Als het aan Jan Dijkema had gelegen, had Twente al veel eerder een ijsbaan gehad. Hij is nauw betrokken geweest bij de financiering, hij zat onder meer in het comité van aanbeveling, de club die het werven van fondsen verzorgde. Waarom lukte het niet eerder? "Dat is te wijten aan de verdeeldheid tussen de grote steden in Twente. Ik heb als gedeputeerde begin jaren negentig nog geprobeerd om het van de grond te krijgen, maar het lukte niet. Dat het nu wel is gelukt, is ook voor een belangrijk deel te danken aan oud-burgemeester Lemstra van Hengelo."

Korfbal en schaatsen, in die sporten wordt Nederland toch wel zeven keer in de tien jaar wereldkampioen. Omdat Nederland goede korfbalers en schaatsers telt, maar ook omdat schaatsen geen echte wereldsport is, behalve in het sprin-

ten. Dijkema ziet in de wereldbekerwedstrijden kansen om het schaatsen wereldwijd, ook buiten Duitsland, Nederland, Noorwegen, Zweden, de Verenigde Staten en Rusland verder te promoten. "En schaatsers uit grote schaatslanden gebruiken deze wedstrijden om ritme op te doen voor de grote toernooien of om zich te kwalificeren." Landen in Zuid-Amerika zijn de nieuwe doelgroep. "Vanuit het inline-skaten ontstaan nieuwe ontwikkelingen, Shani Davis en Chad Hedric zijn daarvan voorbeelden." Dijkema ziet met het lidmaatschap van Argentinië van de internationale schaatsunie het gelijk van zijn stelling,

Enthousiastmeren

Zaken tot stand brengen, dingen mogelijk maken, daar geniet hij het meeste van. Het blijkt uit zijn politieke loopbaan, zijn sportieve activiteiten, maar ook uit zijn maatschappelijke bijbanen. Zoals toezichtvoorzitter van het Gelders-Overijssels bureau voor Toerisme en als voorzitter van het landelijk fietsplatform. Maar hij kan zijn ei vooral kwijt in het beoordelen van innovatieve projecten van het MKB.

Om het innovatieve vermogen van kleine en middelgrote ondernemingen te vergroten, is in 2003 de Stichting Innovatie Alliantie (SIA) opgericht (door MKB Nederland, de HBO-raad, TNO, het Telematica Instituut en Syntens, ook VNO-NCW is inmiddels toegetreden). Volgens deze stichting kan de doelstelling verwezenlijkt worden door hogescholen, intermediaire organisaties en kennisinstellingen bij elkaar te brengen om kennisvragen van MKB-ondernemingen beter op te pakken. "Zeg maar het koppelen van hogescholen aan bedrijven en omgekeerd. Saxion speelt daar in het oosten een goede rol in." Het eerdergenoemde RAAK is een van initiatieven, daarvoor is subsidie beschikbaar en in de afgelopen jaren hebben al meer dan honderd regionale projecten financiële steun ontvangen. Een van de mensen die de projecten beoordeelt, is Jan Dijkema. Begin juni is in Zwolle nog een voorlichtingsbijeenkomst geweest voor het bedrijfsleven. "De doelstelling is het aantal MKB-bedrijven dat een structurele, dus een voortdurende relatie met een HBO-instelling heeft, om dat aantal te verdubbelen naar 20.000." Dat lijkt flink, maar zelfs als het zou lukken, praten we nog maar over 4% van het totale MKB. "Je kunt het ook omdraaien, in de afgelopen jaren is de innovatie vanuit het midden- en kleinbedrijf echt teruggelopen van pakweg 60% naar 40%. Dus als de doelstelling gehaald wordt, is die negatieve tendens gekeerd." ■